

ביאורים, פנינים, מוסרים וחדושים משיעורי
האדמו"ר רבי יאשיהו פלמא שליט"א
לפרשת השבוע

פרשת דברים - ט' באב

פרשת דברים

הכוח העצום והישועה הגדולה בקריאת ספר דברים בשבת

בס"ד מתחילים ספר דברים, אומר בעל "המעשה רוקח" יש בשמיים תתקנ"ה (תשע מאות חמישים וחמש) ריקיעים עד כסא הכבוד, משה רבנו לפני שנפטר ביקש מהקב"ה להיכנס לארץ והקב"ה אמר לו שלא יוכל להיכנס לארץ. מביא "המעשה רוקח" את המדרש (דב"ר יא, ח) שביקש משה רבנו מהקב"ה רבוננו של עולם דבר אחד אני מבקש ממך לפני מותי, שאפנס ויבקעו כל השערים שבשמים ותהומות ויראו שאין זולתך, שיפתחו כל שערי שמיים וכל העולם יראה את גדולתו של הקב"ה.

אומר בעל "המעשה רוקח" שמושה רבנו כתב את ספר דברים שלושים ושישה ימים לפני פטירתו ובספר דברים יש תתקנ"ה (תשע מאות חמישים וחמש) פסוקים, כאשר כל פסוק בספר דברים הוא מפתח שמושה רבנו נתן לנו להגיע עד כסא הכבוד. וידוע שהמלאך מט"ט יש לו יכולת להגיע עד שער התשע מאות, חמישים וחמשה שערים אין למלאך מט"ט מפתח ורשות להיכנס לשם ורק מי שקורא ספר דברים יכול להגיע עד כסא הכבוד לקב"ה וכך אפשר לדקדק "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'" (הושע ד, יג) קחו עמכם ספר דברים שהוא תשע מאות חמישים וחמש פסוקים ושובו אל השם תגיעו עד השם בכוח של

ספר דברים. בכל פעם שאדם קורא את ספר דברים זה כמו שנמשה רבנו נמצא לידו ומדבר איתו ונותן לו את הכוח.

יודוע שהיהודי הקדוש מפסישוחא שבכל מקום שהיה הולך היה לוקח איתו ספר דברים ובכל רגע פנוי היה קורא מספר דברים, כששאלו אותו למה דוקא ספר דברים ענה להם שספר דברים זהו ספר המוסר הגדול ביותר. משה רבנו כתב את ספר דברים לא רק לאותו זמן, אלא כתב אותו לכל הדורות והכוח שלו פועל בכל הדורות.

כתוב בספרים הקדושים שאת הארבעה חומשים ראשונים הקב"ה נתן וספר דברים שהוא האחרון בחמישה חומשים משה רבנו אמר מכוחו של הקב"ה והוא כמו הדבר שמקשר בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ. יש מפרשים שאומרים שאם לא ספר דברים משנה תורה שנתן לנו משה רבנו בשליחות של הקב"ה, לא היינו מסוגלים להבין את תורה שבע"פ ומשם הצינור להגיע לקב"ה.

ידעו צדיקים, שמאז שאנו קוראים את ספר דברים אנו רואים ישועות גדולות בכל עניין, כל העניין של ספר דברים התחיל מאותו יום קשה שהגענו לאותו מקום והיום אנחנו יודעים שזה יום טוב, היה יום ז' באדר פטירת משה רבנו. לא נתנו לנו להכניס אף ספר, לא סידור, כלום. אחד האנשים שהיה שם הלך לבית הכנסת והביא לנו חומש דברים. כל היום מהרגע שנכנסנו לשם מהצהרים עד הלילה ישבנו וקראנו ספר דברים פסוק פסוק בדמעות לקב"ה. אחרי כן כשהסכימו להכניס לנו שני ספרים, הביאו לנו ספר ושם כתוב מה שאומר בעל "המעשה רוקח" שבספר דברים תשע מאות חמישים וחמש פסוקים כנגד תשע

מאות חמישים וחמש רקיעים שבשמיים עד שמגיעים לקב"ה. ועוד כמה סימנים שהראה לנו הקב"ה שיאשיהו המלך מצא את ספר דברים.

ב"ה מאז שהתחלנו יש כבר מאה אלף אנשים שקוראים כל שבת ספר דברים, ומהיום שהיו עשרים ושנים אלף אנשים שקוראים ספר דברים נהיה שינוי ואור וסיעתא דשמייתא בעולם. רבי יואל מסאטמר אומר שכל דבר שעשרים ושניים אלף אנשים מאמינים בו ועושים אותו הוא גורם שינוי בכל עם ישראל, מתי שעשרים ושניים אלף אנשים לוקחים משהו ומקדשים אותו, הדבר הזה לאט לאט מדבק ונהיה בכל עם ישראל, בין לחיובי ובין לשלילי. אז מתי שנגיע לעשרים ושניים אלף אנשים שיקראו הכח של זה יהיה עצום ביותר.

וקיבלנו על עצמנו בלי נדר שעד ראש השנה שיהיו עוד מאה אלף איש שיקראו כל שבת וכל אחד שיגדל ויחזק את זה יהיה לו כוח וזכות לדורי דורות.

הכוח הגדול בקריאת ספר דברים גם של לימוד תורה וגם של תפילה

בכל שבת שמסיימים לקרוא ספר דברים מרגישים התעלות הנפש והנפש עלתה למקום אחר. האור של ספר דברים הוא מגדלור לכל השבוע כולו, מתי שמרגישים במשך השבוע התחזקות וחיוזוק גדול, קושרים את זה מיד לכוח של ספר דברים שנותן בנפש כוח גדול וחזק ביותר.

אנחנו חושבים שהכח שמרגישים בספר דברים זה גם כוח של לימוד תורה וגם כח של תפילה, כך אנו מוצאים

בגמרא חילוק גדול בין הכוח של לימוד התורה ובין התפילה. גמרא אחת אומרת (ב"ב קטז). דרש ר' פינחס בר חמא כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים וגמרא שניה אומרת (תענית ח.) אם ראית דור שהשמיים משתכין כנחשת מלהוריד טל ומטר בשביל לוחשי לחישות שאין בדור.. מאי תקנתיה ילך אצל חסיד שבדור וירבה עליו בתפלה.

אם כך כשיש לאדם חולה בבית ילך לחכם ורבותינו אומרים חכם זה אדם שמחזיק ישיבה ואם יש לאדם קושי בפרנסה הגמרא אומרת ילך לחסיד, רואים חילוק בעניין של לרפא חולה זה בכוח של תורה, בעניין של פרנסה זה בכוח של חסיד לפתור את עניין הפרנסה ועוד יש לנו הרבה פירושים וביאורים על ההבדל בין חסיד לחכם.

אך בכל אופן מתי שקוראים ספר דברים, מצד אחד מרגישים כוח של חכם של התורה הקדושה ומצד שני מרגישים כוח של חסיד של השתפכות הנפש ותפילה. אם כך אנשים שמקפידים בשבת קודש לקרוא את ספר דברים, יש להם גם את הכוח של החכם של התורה הקדושה וגם את הכוח של החסידות של תפילה, ושני כוחות אלו ישפיעו בע"ה שפע גדול על כל מי שקורא.

**"אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה אֶל כָּל
יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּמִדְבַר בְּעֶרְבָה"**

**על אף שעמד לפני פטירתו היה משה
רבנו בישוב הדעת גדול והשאייר לדורות
הבאים את סגולת ספר דברים**

בפרשת השבוע אנו מוצאים "אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּמִדְבַר בְּעֶרְבָה מוֹל סוּף בֵּין פְּאָרֵן וּבֵין תְּפֹל וּלְבָן וְחִצְרֵת וְדֵי זֶהב" אומרים רבותינו הקדושים שמשה רבנו שלושים ושש יום לפני פטירתו עמד והתחיל לומר את ספר דברים. נבוא ונשאל משה רבנו הרי למד יום יום עם בני ישראל את התורה הקדושה, מדוע אם כך היה צריך לחזור על התורה ולומר את ספר דברים לפני פטירתו עם כל החשיבות העצומה שיש בספר דברים. ועוד צריך לשאול, מדוע משה מציין להם פרטים "בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּמִדְבַר בְּעֶרְבָה מוֹל סוּף" הרי כולם יודעים שמשה רבנו היה במדבר ולא זכה להיכנס לארץ ישראל, מדוע שוב היה צריך לומר להם שוב את המקומות?

אלא אומרים רבותינו הקדושים וכך מובא בספרי, שלפני פטירתו של משה רבנו, הראה לו הקב"ה את כל מה שעתיד להיות עם עם ישראל לאורך כל הדורות. זמנים טובים, זמנים רעים וקשים, את הכל הראה הקב"ה למשה רבנו. ומדקדקים רבותינו בְּמִדְבַר בְּעֶרְבָה שמסמלים על חורבן הבית ועל השממה שעתידה להיות בעם ישראל. וְחִצְרֵת הראה להם גם את הנחמה, שיהיו להם חצרות בתים

יפים, וְדִי זָהָב שֶהֵכֵל יִהְיֶה זֶהָב. "פְּרֻזוֹת תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלַיִם" (זכריה ב, ח) שיְרוּשָׁלַיִם תִּהְיֶה מוֹרַחֲבַת וּשְׂמַחָה, וְדִי זָהָב גַּם מִלְשׁוֹן "וַיְהִי קִוְיָתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלֵי דַי" (מלאכי ג, י) אֵת הַטּוֹב וְגַם אֵת הָרַע הָרָאָה הַקַּב"ה לְמִשְׁה רַבְּנוּ.

אֲחֵרֵי שֶהָרָאָה לוֹ הַקַּב"ה אֵת הַכֹּל, מִשְׁה רַבְּנוּ הִיָּה כַּמְעַט בְּגִיל מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, שְׁלוּשִׁים וְשֵׁשׁ יָמִים לִפְנֵי שְׁנַפְטָר אֹמֵר הַמְדַרְשׁ (יִלְקוּ"ש, ס"י תשצג) שֶהִתְחִילוּ אֲנָשִׁים לָרֶנֶן שְׂמִשְׁה רַבְּנוּ אֲחֵרֵי שֶרָאָה דְבָרִים כ"כ קָשִׁים, אֵיבַד אֵת דַּעְתּוֹ. וּמִשָּׁל הַדָּבָר לְאָדָם זָקֵן שְׁעוּמֵד לְמוֹת וְקוֹרָא לְעוֹ"ד וּמְסַפֵּר לוֹ עַל כָּל נִכְסָיו וּמָה לַעֲשׂוֹת בֵּהֶם אֲחֵרֵי מוֹתוֹ, לְבֵן הַזֶּה כֶּךָ וּלְבֵן הַזֶּה כֶּךָ, כִּכָּה מִחֻלַּק אֵת הַרְכּוּשׁ שְׁלוֹ. הָעוֹ"ד מִתְחִיל שְׁלֵא לְהֶאֱמִין לוֹ כִּי אוֹלֵי הַזָּקֵן חוֹלָה וְדַעְתּוֹ נִטְרָפָה עֲלָיו, עוֹמֵד וְשׂוֹאֵל אוֹתוֹ שְׁאֵלוֹת לְבִדּוּק עַד כַּמָּה יֵשׁ יָשׁוּב הַדַּעַת שֶׁל הַזָּקֵן הוּא חֲזָק וְאִמִּיתִי. שׂוֹאֵל אוֹתוֹ אֵיפֹה הוּא נִמְצָא עַכְשָׁיו, אֵיפֹה הַבַּיִת שֶׁל פְּלוֹנֵי אֶלְמוֹנֵי, אֵיזָה יוֹם הַיּוֹם בְּשָׁבוּעַ וּמָה הַתַּאֲרִיךְ הַיּוֹם.

כֶּךָ הִיָּה עִם מִשְׁה רַבְּנוּ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמָרוּ שְׂאוּלֵי מִשְׁה רַבְּנוּ מְדַבֵּר בְּלֵי יָשׁוּב הַדַּעַת אוֹלֵי הַפְּחַד מֵהַמוֹת וְלִהְתַּנַּתֵּק מֵעַם יִשְׂרָאֵל מִשְׁפִּיעַ עֲלָיו לְדַבֵּר דְּבָרִים לֹא נְאוֹתִים וְנִכְוִנִים וְיֵשׁ ח"ו רַבֵּן בְּדַבְרָיו. לְכֵן עוֹמֵד מִשְׁה רַבְּנוּ וְאוֹמֵר לָהֶם שְׁנִמְצָאִים בְּמַדְבָּר, זֶה מוֹל יָם סוּף וְזֶה מֵרַחֵק הַלֵּיכָה שֶׁל אֶחָד עֶשְׂרֵי יוֹם מֵהָרַ סִינֵי. עוֹמֵד מִשְׁה רַבְּנוּ וְאוֹמֵר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל הַפְּרֻטִּים הֵיכֵן שְׁנִמְצָאִים וּמֵרָאָה לָהֶם שֶהוּא יוֹדֵעַ כָּל מָה שְׂאוֹמֵר וְהוּא בִישׁוּב הַדַּעַת חֲזָק, שֶהֵכֵל שְׂרִיר בְּרִיר וְקִיָּים, כִּי מִתִּי שֶהָאָדָם עוֹמֵד לְמוֹת מִן הָעוֹלָם אוֹ שֶהָאָדָם שׂוֹמֵעַ צְרוֹת וְדְבָרִים קָשִׁים, דַּעְתּוֹ יִכּוֹלָה

להשתבש ויכול לומר דברים לא נכונים, אבל משה מראה להם שהכל מקב"ה והוא יודע את הכל בדיוק.

וכך מוצאים גם אצל ירמיה הנביא (ירמיה לט, ב) "**בְּחֹדֶשׁ הַרְבִּיעִי בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ הַבְּקָעָה הָעִיר**" שואלים כל המפרשים איך אפשר לומר שבתשעה לחודש הובקעה העיר הרי היא הובקעה ביום י"ז תמוז, אם כך איך אפשר לומר כך בט' בחודש?

מתרצים רבותינו הקדושים ואומרים באמת זה היה ביום י"ז בתמוז, אבל מהצרות הקשות שהיו בגלל הצרות הגדולות שהיו לעם ישראל באותה תקופה של ההרגוהשבי, מהצער השתבש להם התאריך והמחשבה והתחילו לומר ט' לחודש. אבל בכל אופן מקשים המפרשים ובראשם "קרנן העדה" ששואל איך הקב"ה הניח והשאיר שבנביא תיכתב טעות ודבר לא נכון שבתשיעי לחודש הובקעה העיר, הרי זה נכתב על ידי הנביא ירמיה ברוח הקודש, אם כך איך נכתבה ברוח הקודש טעות?

אלא אומרים רבותינו הקדושים כך, ירמיה הנביא ראה את הנבואה והיא הייתה לו קשה ביותר, היה לירמיה קושי וצער גדול ביותר. מתי שהוא התעורר מהנבואה והחזיון שהיה לו, מרוב צער ועוגמת נפש הוא אמר בתשיעי לחודש אפילו שזה היה צריך להיות בעד זמן כי אותו דבר קשה גרם לו לכ"כ כאב, שכבר הרגיש בתשיעי לחודש שהובקעה העיר. הקב"ה השאיר את זה ולא רצה לשנות כי זה מה שירמיה הרגיש וכבר אמר את זה בנבואה בתשיעי לחודש ואפילו שזה היה כמה ימים אחרי ביי"ז בתמוז.

הדברים של הכאב שהאדם חי אותם ומרגיש צער גדול ומצטער, זה דבר קשה ביותר. בין משה רבנו לבין ירמיה היה הבדל, גם למשה רבנו הראה הקב"ה את החורבנות והדברים הקשים, אבל למשה רבנו הקב"ה הראה את הדברים בצורה אחרת לא כמו שהראה לירמיה. אומרים רבותינו למשה רבנו הקב"ה הראה קודם כל את בית המקדש השלישי, שזה יהיה הגאולה השלימה, דבר מרומם ושמח ביותר את האור הגדול שיהיה לעתיד לבוא.

אחרי שהראה לו הקב"ה את האור הגדול ובניין הבית השלישי, הראה לו את הגלות הגדולה שנמצאים בה עכשיו יותר מאלפיים שנים ואז למשה רבנו לא היה כאב כמו שהיה לירמיה שראה רק חורבנות, אלא הוא ראה קודם את הטוב שבסוף ואז ראה את החורבן וכך עד בית ראשון, ראה מהסוף להתחלה מהטוב לרע. אבל ירמיה ראה רק את הרע ועוד רע מאותו זמן של החורבן והלאה, לכן ירמיה הנביא היה כולו שרוי בצער עצום ובכאב גדול שאי אפשר להבין והיה קשה לו יותר ממשה רבנו.

אומרים רבותינו שהקב"ה הראה לירמיה דוקא בצורה כזו ולא בצורה אחרת, כי ירמיה היה הנביא באותו זמן של החורבן והיה צריך לחיות את הדברים ולהרגיש אותם כדי להתנבא לעם ישראל את הנבואות, לכן הקב"ה לא רצה לתת לו רגעים של נחמה ותקווה כי אז יפסיק ללחוץ ולעורר את כולם על החורבן. אבל משה רבנו שלא היה בזמן חורבן אלא בזמן פטירתו, הקב"ה הראה לו את הכל באופן כללי בנבואה עתידית מה יהיה בעתיד, לכן לא הייתה לו כל

משמעות לעמוד ולצעוק על עם ישראל באותו רגע שיחזור בתשובה.

וכך אנו מוצאים אצל יעקב אבינו שהיה אחד מאבות העולם, התורה הקדושה אומרת שיעקב אבינו חלם חלום ובו ראה את בית המקדש גם בנוי וגם שנחרב. ואומרים רבותינו הקדושים על מה שאמר יעקב אבינו (בראשית כח, יז) "מה נִזְרָא הַמְּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם", מתי שאמר מה נִזְרָא הַמְּקוֹם הַזֶּה ראה את בית המקדש שהוא בנוי ומשוכלל וטוב וכשאמר אֵין זֶה ראה את חורבן בית המקדש. על זה יעקב אבינו הצטער והתפלל ואמר כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים ראה את בית המקדש בנוי ומשוכלל מה שיהיה לעתיד לבוא. גם מתי שיעקב אבינו התחיל לומר לבניו את קץ הימים הסתלקה מיעקב אבינו הנבואה, משום שמתו שרואים את הכאב והצער, הנבואה הקשה והשמחה יורדת עד שבאה עצבות וכשיש עצבות אין נבואה.

על פי זה נבין, משה רבנו לפני פטירתו עמד ואמר לבני ישראל את ספר דברים שבו יש את כל המוסר וכל העתיד והכוחות הגדולים של עם ישראל. צריך לדעת שבספר דברים נמצאים כוחות גדולים שאי אפשר לשער ולתאר. משה רבנו אמר אותם לדורות הבאים, בני ישראל במדבר ידעו מה קורה הם חיו במדבר ולמדו את התורה, ראו את קריעת ים סוף ומתן תורה. משה רבנו היה צריך לחזור על כל הדברים לא בשביל הדור שיצא ממצרים, אלא לדורות הבאים שהספר הזה יהיה חלק מהם ויתן כוח לבני ישראל עד שהמשיח יבוא וזה מה שטמון בספר דברים.

אז אחרי שהקב"ה הראה למשה רבנו את כל הדברים הטובים והקשים את הבניה והחורבן, אחרי שעמד וראה את הכל, הראה לכולם משה רבנו שלא איבד את דעתו ובישוב הדעת ואמר להם בדיוק איפה נמצא ומה המרחק מהמקום שנמצא. ועם ישוב הדעת גדול כ"כ עומד משה רבנו ואומר את ספר דברים שכל שמות הקודש טמונים בו וכל שערי שמיים נמצאים בתוכו להגיע עד הקב"ה וזו המיוחדות של ספר דברים שנתן משה רבנו לעם ישראל.

"אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל"

משה רבנו כתב את ספר דברים ל"ו יום לפני פטירתו כי הקב"ה התאבל עליו לפני

אם נתבונן בכל העומק של ספר דברים נראה, משה רבנו הבין שהוא לא נכנס לארץ ישראל והיו לו הרבה סיבות שכן רצה להיכנס לארץ. אומרים רבותינו הקדושים שאחת מהסיבות הייתה שרצה ללמוד תורה בארץ ישראל, כמו שהגמרא מספרת (ב"מ פה.). על אמוראים מתי שהיו באים מבבל לארץ ישראל, היו מתפללים לשכוח את כל מה שלמדו בבבל, כי התורה של ארץ ישראל עדיפה מתורה של חוץ לארץ, לכן רצו שהתורה שיש בדעתם תהיה מיסודה של ארץ ישראל. היו צמים ובוכים כדי לבוא לארץ ישראל עם דעת נקייה כביכול נייר חלק לבן וללמוד שוב את התורה ולהבין אותה מחדש.

אפילו משה רבנו שקיבל את התורה מהקב"ה בהר סיני, רצה לקבל את התורה וללמוד אותה בארץ ישראל, כי אפילו השמיים ששם קיבל משה רבנו את התורה היו מעל הר סיני ולא מעל ארץ ישראל, והשמיים שמעל ארץ ישראל הם יותר קדושים מהשמיים שמעל הר סיני וארץ ישראל קדושה מהכל. לכן כל הרצון וההשתוקקות הגדולה של משה רבנו להיכנס לארץ, כדי שהתורה שלו תהיה תורת ארץ ישראל.

ובראש חודש שבט כשהבין משה רבנו שלא יכנס לארץ, הוא פתח את עמקי ליבו וביאר את כל התורה כולה, התחיל את ספר דברים תתקנ"ה פסוקים כמו תתקנ"ה שערים בשמיים. וכמו שמובא במדרש שביקש משה רבנו שיפתחו שערי שמיים וכל העולם יראה את גדולתו של הבורא ובספר דברים משה רבנו פתח וקרע את כל שערי שמיים מלמטה עד למעלה עד הקב"ה, שער אחרי שער פרץ משה רבנו תשע מאות חמישים וחמש שערים עד הקב"ה. גם בחמישים וחמישה שערים האחרונים שגם למלאך מט"ט אין נגיעה שם, משה רבנו בחמישים וחמישה פסוקים אחרונים פרץ אותם והגיע עד הקב"ה, דברים גדולים ומפחידים.

עלתה לנו קושיה למה רק בראש חודש שבט, שלושים ושישה ימים לפני פטירתו התחיל משה רבנו לכתוב את התורה. ידוע שהזמן לסכם את התורה ולחזור עליה הוא שלושים יום, כמו שהגמרא מספרת (מועד קטן כח.). על רב אשי שמלאך המוות התגלה לו בשוק ואמר לו שרוצה לקחת את נשמתו, אמר לו רב אשי שיתן לו שלושים יום לחזור על תלמודו, נתן לו מלאך המוות שלושים. אחרי

שלושים יום בא מלאך המוות לקחת את נשמתו, אמר לו רב אשי למה הוא כ"כ דחוק לקחת את נשמתו, ענה לו מלאך המוות שהגיע זמן של רב נתן להיות ראש הישיבה ואין מלכות נוגעת בחברתה ואתה נוגע במלכות שלו, לכן אני ממחר לקחת את הנשמה שלך. אז רואים ששלושים יום לוקח לחזור ולסכם את התורה, אם כך למה משה רבנו התחיל שלושים ושישה ימים לכתוב את ספר דברים?

אז חשבנו לבאר ולומר דבר מפחיד, התורה הקדושה אומרת לנו במבול (בראשית ז, י) "וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וַיְמִי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ" אומר המדרש (בר"ר לב, ז) אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי שִׁבְעָה יָמִים נִתְאַבַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל עוֹלָמוֹ קִדְּם שְׂיָבוֹא מַבּוּל לְעוֹלָם, שבעה ימים לפני המבול הקב"ה התחיל להתאבל על העולם. אז שואלת הגמרא בירושלמי (מועד קטן פ"ג, ה"ה) וכי מתאבלים קודם שימות המת, מתאבלים אחרי לא לפני, אז עונה הגמרא בשר ודם מתאבל אחרי כי הוא לא יודע מה יהיה והוא רואה את הצער, אבל הקב"ה שיודע מה יהיה מראש מתאבל לפני, לכן הקב"ה התאבל על העולם שבעה ימים לפני שהביא את המבול והעולם נחרב.

על פי זה אפשר לבאר ולומר, משה רבנו נפטר בשבת והקב"ה התעסק בגופו של משה רבנו וכך הגמרא אומרת שמשוה רבנו נפטר בחלקו של ראובן וכנפי השכינה לקחו אותו ד' מילין עד חלקו של שבט גד ושם הקב"ה שם אותו בהר נבו. משה רבנו ידע את האבל של הקב"ה עליו, העבד נאמן של הקב"ה והגדול מכולם, לכן שישה ימים לפני כבר ידעו שזה זמן פטירתו ולכן משה רבנו התחיל לבאר את התורה שלושים ושישה ימים לפני עם הצער של הקב"ה על פטירתו של משה רבנו ודו"ק יש בזה דברים עמוקים מאוד.

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל"

**מתי שאדם עושה תשובה מאהבה הוא
עוצר את הגדר של עבירה גוררת עבירה**

ידועים דברי רבותינו הקדושים (שמ"ר ל, ג) בכל מקום שנאמר "אלה" פוסל את הראשונים, והקשו מה פסל משה פה בדבריו, איזה ראשונים פסל את ספר במדבר או ויקרא, את מה זה פסל?

אלא אפשר לבאר ולומר, על המשנה (אבות ד, ב) "ועברה גורת עברה" דרשו רבותינו, על ידי שנכשל האדם בעבירה אחת גוררת העבירה אחריה עוד עבירה, אדם ששיקר השקר שלו יגרור עוד משהו, אדם שגנב הגניבה שלו תגרור עוד משהו. נשאל מתי יפסק גדר העבירה גוררת עבירה?

דרשו רבותינו ואמרו יסוד גדול, כאשר האדם שב בתשובה על מעשיו הרעים אשר עשה, אם עשה תשובה מפחד ומיראה לא נעצר הגדר של עבירה גוררת עבירה. אבל מתי שהאדם עושה תשובה מאהבה, שם נפסק "ועבירה גוררת עבירה". הנה פה כשהוכיח משה רבנו את עם ישראל לפני מותו, בני ישראל שבו בתשובה מאהבה, ופה כששבו בתשובה מאהבה נפסק ונעצר "עבירה גוררת עבירה". לכן "אלה" בא לפסול את הראשונים, שמפה ואילך אין יותר "עבירה גוררת עבירה" ודבר זה נפסק, וזה "אלה" פוסל, נעצר גדר של עבירה גוררת עבירה.

ט' באב

מחורבן הבית נוצר חסרון פנימי בכל
אחד ועל זה אנחנו צריכים להצטער
ולבכות

אחת הקינות שחרוטות וחקוקות בלב של כל יהודי זו קינת דוד המלך על חורבן בית המקדש וכך אומר דוד המלך (תהלים קלז, א) **"עַל נְהָרוֹת בְּבַל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם בְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן. עַל עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ פְּנֹרֹתֵינוּ"**. קינה זו דוד המלך מקונן על היהודים שגלו בגלות יכניה ובשאר הגלויות לבבל. צריך להבין את העומק של הדברים מדוע בכו רק על הנהרות בבבל, למה לא בכו בבתי כנסת ובבתי מדרש או כמו שאמרנו מספר פעמים, שכל יהודי ירא שמיים טוב שייחד חלק קטן בבית שלו שיהיה בית תפילה לקב"ה ואפילו שביתו קטן או פשוט, שייחד שולחן קטן או כסא קטן, פינה קטנה ששם יתפלל ויבכה או ישב ילמד תורה, מקום לכבוד הקב"ה.

בוודאי שבאותן גלויות עם ישראל שמרו וייחדו מקום בביתם שיהיה בית תפילה ושער השמיים בשבילם, אם כך למה דוקא ישבו על הנהרות ושם בכו? ועוד כמה שאלות אפשר לשאול, מה הפירוש גם בְּכִינוּ המילה גם באה לרבות משהו, אם כך מה זה בא לרבות? ועוד נשאל **עַל עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ פְּנֹרֹתֵינוּ** מה זה הערבים בתוכה שבגללם תלו את הכינורות?

אלא אולי אפשר לבאר ולומר יסוד גדול, הנביא ישעיה אומר (ישעיה יא, ט) "כִּי מְלֶאכֶה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה' כַּמִּים לַיָּם מְכַסִּים" אומרים רבותינו הקדושים מתי שהקב"ה ברא את העולם הוא בנה את העולם, שלישי ישוב שגרים בו, שלישי ים ושלישי מדברות. אבל הגמרא אומרת (שבת נו:): בשעה שנושא שלמה את בת פרעה, ירד גבריאל ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול של רומי והיא זו שהחריבה את ירושלים והמקדש. הגמרא מספרת באותו לילה ששלמה גמר לבנות את בית המקדש, בליל חנוכת הבית שלמה המלך התחתן עם בתיה בת פרעה והקב"ה הקפיד על הדבר הזה ובאותו לילה ירד גבריאל המלאך ולקח מקל ונעץ אותו בים ונבנתה רומי.

אמרו רבותינו הקדושים (מגילה ו:): אמלאה החרבה, אם מליאה זו חרבה זו, אם מליאה זו חרבה זו. מתי שרומי בנויה ירושלים חריבה ומתי שירושלים חריבה רומי בנויה, אם כך עד אותו רגע ששלמה המלך התחתן עם בת פרעה העולם היה מאוזן, אבל מאותו רגע ששלמה התחתן איתה וגבריאל המלאך נעץ את הקנה ונבנתה רומי, האיזון הזה של השלושה שלישים נשבר.

על פי זה אפשר לבאר ולומר, בני ישראל היו בצער בגלות וחיפשו שותף שיבכה איתם בגלות ואלו היו המים שגם הם היו בצער שהעולם כבר לא מחולק לשלושה שלישים, עד שהמשיח יבוא כי יש יותר רומי. מחורבן בית המקדש יש בעולם שני דברים אבילים יותר, היהודים אבילים על חורבן הבית וגם הים אבל שנשבר האיזון. והים

יודע שאמלאה החרבה, מתי שירושלים הרבה רומי בנויה ומתי שירושלים בנויה רומי תיחרב.

בני ישראל חיפשו איפה לבכות ומי הטוב ביותר שיבכה איתם בצער שהם נמצאים ומצאו את הים. וכך נפרש על עֲרֵבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ כְּנִרְוֵתֵינוּ יָדוּעַ שְׁלַעֲרַבָה אֵין לֹא טַעַם וְלֹא רִיחַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּת הִגִּיעוּ לְמַצֵּב שֶׁלֹּא מְרַגִּישִׁים אֶת הַגְּלוּת מִשּׁוּם שֵׁישׁ לָהֶם אֶת כָּל הַבְּתִים וְכָל הַנְּחֹת, בְּחוּץ לְאַרְץ אֵין לָהֶם אֶת כָּל הַצֶּעַר וְהַקּוֹשִׁי שֶׁהִיא פַעַם בְּגִלוּת. כִּךְ מְסוּפֵר עַל יְהוּדֵי עֶשִׂיר שֶׁהִיא בְּחַג הַפֶּסַח בְּבֵיתוֹ וְהַתְּחִיל לֹמֵר לְשֹׁנָה הַבֹּאֵה בִירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה. הַמְשֻׁרְתֵת הַגּוֹיָה שֶׁהִיִּתָה בְּבֵיתוֹ שְׁאֵלָה אוֹתוֹ מָה הוּא אוֹמֵר, עֵנָה לָהּ שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְקַב"ה שֶׁשֹּׁנָה הַבֹּאֵה תִהְיֶה הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלִימָה וְהוּא יִהְיֶה בִירוּשָׁלַיִם. אִמְרָה לוֹ אוֹתָהּ גּוֹיָה הַלוֹאֵי שֶׁהַגְּלוּת שֵׁישׁ לוֹ זֶה מָה שֶׁהִיא לָהּ, הַכֹּל טוֹב לוֹ וְאֵין לוֹ שֶׁעֲבוּד.

הַיּוֹם בְּעוֹנוֹת הַרְבִּים מִשּׁוּם שֶׁנִּמְצְאוּ בֵין הַגּוֹיִם הַשֶּׁעֲבוּד מְטוֹשֵׁטֵשׁ וְנִרְאָה שְׁאֵין מַחְסוֹר וְהַכֹּל טוֹב לִיהוּדִים, אֲבָל הָעוֹמֵק שֶׁל הַגְּאוּלָּה זֶה "בְּמִסְתָּרִים תִּבְּכֶה נַפְשִׁי" (ירמיה יג, יז) שֶׁהַקַּב"ה בּוֹכֶה עַל דְּבָרִים בְּמִסְתָּרִים. אֲנַחְנוּ מְנִיחִים תְּפִלִּין וּמְקִיִּימִים מִצְוֹת כְּמוֹ שֶׁפַעַם קִיַּמְנוּ מִצְוֹת, אוֹתָן תְּפִלִּין שֶׁאֲנַחְנוּ מְנִיחִים הַיּוֹם, גַּם פַּעַם הַנִּיחוּ הָאֲר"י הַקְּדוֹשׁ וְכָל הַצְּדִיקִים כּוֹלֵם הַנִּיחוּ. אֲבָל הַקַּב"ה בּוֹכֶה עַל הַמִּסְתָּרִים, הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים בְּלֵב, שֶׁבֵּלֵב הָיוּ בְּדַבְּרוֹת גְּדוּלָה בְּמִקְוֵמוֹת גְּבוּהִים וְגְדוּלִים בְּשַׁעוֹת שֶׁל הַתְּפִלוֹת. לָכֵן הַבְּכִי שֶׁלָנוּ בְּשׁוֹתְפוֹת עִם הַיּוֹם שֶׁגַּם הוּא בּוֹכֶה עַל הַחוֹרְבָן וְהַבְּכִי שֶׁלָנוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת עַל מִשְׁהוֹ עֲמוּק פְּנִימִי שֶׁחָסַר לָנוּ בְּחוֹרְבָן.

כלפי חוץ לא חסר ליהודים כלום, יש להם עושר ונחת וטוב. אבל צריך להגיע לנקודה הפנימית שבמסתרים תבכה נפשי, שהאדם ירגיש בלב את החסרון שחסר ואז תבכה נפשו, זה התיקון הגדול לקרב אותנו לבנות את בית המקדש מהצער שמצטערים על חורבן בית המקדש.

הצער הגדול בחורבן שלא הובאו ההרוגים לקבורה וכך לא ירד החרון אף מישראל

דוד המלך אומר (תהלים עט, א-ג) "אֲלֵהִים בְּאוֹ גוֹיִם בְּנַחֲלֹתָךְ
טְמְאוּ אֶת הַיַּיִךְ קְדָשְׁךָ שְׁמוֹ אֶת יְרוּשָׁלַיִם לְעַיִים. נִתְּנוּ אֶת
נְבִלַת עַבְדֶיךָ מֵאֹכֶל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחִיתוֹ
אֶרֶץ. שָׁפְכוּ דָמָם כְּמַיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְאִין קוֹבֵר. הֵיִינוּ
חֲרָפָה לְשֹׁכְנֵינוּ". דוד המלך מתאונן ומבכה על חורבן בית
המקדש, על החרפה הגדולה שקרתה לעם ישראל בזמן
הזה. ידוע מה שהגויים עשו לעם ישראל ששחטו גברים
ונשים, תינוקות. הדם של עם ישראל היה שותת ונשפך
כנהרות של דם ובמשך שנים רבות הגויים היו משקים את
השדות שלהם מאותן נהרות של דם של עם ישראל.

אם נסתכל בפסוקים אלו, נראה שהטענה העיקרית
שדוד המלך מתאונן ובוכה עליה היא "שָׁפְכוּ דָמָם כְּמַיִם
סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְאִין קוֹבֵר" זה הצער והכאב של דוד המלך
שלא קברו. צריך לשאול מדוע רק על זה דוד המלך מתאונן
ומצטער שאין קובר, מה עם זה שעינו והרגו, על זה שציערו
ונתנו לעוף השמיים לאכול את הבשר של החסידים בעם

ישראל, למה על זה לא מתאונן דוד המלך כמו שמתאונן על זה ששפכו דמם כמים ואין קובר?

אלא צריך לדעת יסוד גדול, מתי שבית המקדש היה קיים והיו מקריבים קורבנות בבית המקדש, אנשים חושבים שהשחיטה היא הדבר המיוחד והעיקרי בקרבן אבל לא, אלא זריקת הדם והאש והריח שהיו עולים מהקרבן לפני הקב"ה, הם המעשה הגדול והחשוב של הקרבן.

וכך גם כתוב (ויקרא א, ט) **"אִשֶּׁה יִיחַ נִיחֹחַ לַה"** ואומר רש"י **במקום כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש**. האש והריח שעולים מהקרבן זה עושה נחת רוח לקב"ה. וכך אומרים רבותינו הקדושים כמו כן בקרבן השם שהוא מיתת צדיקים שבאה לכפר על כלל ישראל, מיתתו זהו בחינת שחיטת הקרבן ושוב באה הקבורה ועיכול הבשר שזה בחינת זריקת הדם על דרך מה שכתוב בספר דברים **"וְכִפֶּר אֲדָמָתוֹ עִמּוֹ"**. אומרת הגמרא (כתובות קיא.) אמר רב ענן כל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח, כתיב הכא (שמות כ, כ) **"מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי"**, וכתוב התם (דברים לב, מג) **"וְכִפֶּר אֲדָמָתוֹ עִמּוֹ"**.

צריך לדעת יסוד גדול מתי שאדם נפטר זה לא פשוט, אבל התכלית של פטירת הצדיק היא כפרה על כלל עם ישראל. מתי שקוברים את הצדיק והגוף שלו נאכל בקבר, זה כמו קרבן על הכלל. המיתה של הצדיק זה רק שלב ראשון, צריך לעבור את הקבורה, צריך לעבור את התהליך והזמן שהגוף נאכל, אחרי כן שכל התהליכים נגמרים ועוברת שנה מפטירת הצדיק ואז עושים הילולא לכבוד הצדיק, אז נקרא שהגיע לסוף ולחיתום ויש כוח לצדיק

כאשר אדם מזכיר אותו להועיל ולהשפיע זכות לכלל עם ישראל.

אם כך בחורבן בית המקדש, עם ישראל מתו, הדם שלהם נשפך והגופות שלהם היו זרוקות ברחוב, דברים קשים ביותר. הכאב היה שזה עדיין לא כיפר כי היו עוד דברים קשים, כי מתי שצדיק נפטר ולא נקבר, עוד לא נעשה המעשה של הקרבן שמביא כפרה. אם כך כל הדברים הקשים והחמורים שקרו שמתו מאות אלפים וגופם היה זרוק ברחוב, היו בגלל שהקב"ה היה עדין כועס כעס נורא ואם היו זוכים לקבורה, זה היה כמו קרבן, הזאת הדם וריח ניחוח שעולה לפני הקב"ה, כל התהליך של הקרבן והקב"ה היה עוצר ולא מחריב את בית המקדש.

לכן הגמרא אומרת (ברכות מח): דאמר רב מתנא אותו היום שניתנו הרוגי ביתר לקבורה תקנו ביבנה הטוב והמטיב, הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה. צריך להבין מדוע ביום שניתנו לקבורה הרוגי ביתר תיקנו הטוב והמטיב, אלא שבאותו יום הגיע המצב שהגוף שלהם יהיה קרבן ואז תהיה כפרה על עם ישראל, כי במיתת הצדיק או במיתת כשיש אסונות זה מחולק לשני דברים, מיתה זה דבר אחד שלא עושה כלום ולא מביאה את התכלית הנרצה, אבל כשהאדם נאכל בקבר זה כמו הזאת דם בבית המקדש והשריפה ששורפים את הקרבן, שהריח עולה לפני הקב"ה וכך נהיה כפרה.

זה מה שקרה אצל בני ישראל, מתו מאות אלפים ועם ישראל היו בטוחים שאם הם יקברו, הקב"ה יקבל את הקרבן שכל כך הרבה אנשים מתו, הסנהדרין, ילדים,

זקנים וזקנות, תינוקות של בית רבן שלא חטאו, שבטוח אחרי כזה אסון שמתו אנשים ויקברו זה יעלה כמו קרבן לקב"ה, הקב"ה יסלח וימחל, יתרצה ולא יחרב הבית. אבל הקב"ה לא נתן לקבור אותם ואז מתו ולא נחשב כקרבן. לכן ביום שנתנו לקבור את הרוגי ביתר תיקנו הטוב והמטיב, כי באותו יום המתים האלו נהיו כקורבנות וירד החרון אף של הקב"ה מעם ישראל והתחיל התיקון הבניה שאנחנו עדיין בונים מחורבן בית המקדש.

החורבן היה כ"כ קשה וחמור שאפילו שעברו אלפי שנים מהחורבן, הגמרא מספרת (גיטין נז.) סיפורים מזעזעים שהיו בונים גדרות ליקבים שלהם מגופות של אנשים והגופות לא הרקיבו ובמשך שבע שנים השקו את היקבים שלהם מהדם של בני ישראל והיה יוצא להם היין המשובח ומהודר בעולם, כל זה ועדיין לא ריצנו את הקב"ה והצלחנו להביא את העולם לנקודה שהיה לפני החטאים שחטאו בחורבן. אבל אחרי שניתנה רשות לקבור את הרוגי ביתר אז כבר זה נהיה כקרבן והקב"ה התחיל להתרצות וירד החרון אף, אבל זה היה מאוחר כי נחרב כבר הבית והאסון הגדול קרה ומאז אנחנו לוקחים את זה לספירה לאחור ומנסים לרצות את בוראנו שימחל לנו, סופרים את כל המעשים הטובים והזכויות כדי שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ויחזיר את שכינתו למקום הטוב והראשון כמו שהיה.

לכן צריך לדעת יסוד גדול, כשצדיק נפטר זה קרבן אבל זה לא הסוף זו רק ההתחלה, לשחיטה של הקרבן אין משמעות כ"כ גדולה, התנת הדם והריח ניחוח והאש שעולה כשמקריבים את הקרבן זה הדבר הגדול וזו התכלית

המעולה בקרבן שמרצה וגורם כפרת עוונות, כך גם צדיק שנפטר הקבורה והזמן שעובר זה הכפרת עוונות.

דוד המלך מתאונן בפסוק ואומר לקב"ה "אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלֹתְךָ טָמְאוּ אֶת הַיְכָל קִדְשְׁךָ שָׁמוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם לְעַיִים. נָתַנּוּ אֶת נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מֵאֵכֶל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם בְּשׂוֹר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ אֶרֶץ. שָׁפְכוּ דָמָם כְּמִים סִבִּיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְאִין קוֹבֵר" שזו הבעיה הקשה ששפכו דמם כמים ואין קובר, זה מה שכאב לדוד המלך ומתי שנתנו לקבור אותם תיקנו את ברכת הטוב והמטיב שהיו כקרבן שלם ואז יכלו לקיים "וּכְפַר אֲדָמְתוֹ עִמּוֹ" לכפרת עוונות לכלל עם ישראל.

כ"א ימי בין המצרים כנגד כ"א האותיות שפרחו משבירת הלוחות הראשונים

הנביא ירמיה מספר לנו על שתי נבואות לא פשוטות שרואה, הקב"ה שואל את ירמיה מה הוא רואה (ירמיה א, יא) "וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֶה יְרֵמְיָהוּ וְאָמַר מִקַּל שֶׁקֵּד אֲנִי רֹאֶה" וירמיה עונה לו שרואה מקל של עץ שקד. אומרים המפרשים שעץ השקד היה בלי עלים, סתם גזע וירמיה חזה ואמר לקב"ה עץ שקד והקב"ה עונה לו "הִיטַבְתָּ לְרֹאוֹת כִּי שֶׁקֵּד אֲנִי עַל דְּבָרֵי לַעֲשׂוֹתוֹ". זו הנבואה הראשונה של ירמיה הנביא ורבותינו דורשים שנבואה זו כנגד חורבן בית ראשון ודוקא נבואה זו היא כנגד בית ראשון כי זמן החניטה של השקד הוא כ"א ימים שהם כנגד כ"א ימים מיום י"ד בתמוז עד יום ט' באב.

נבואה שניה שמראה הקב"ה לירמיה "וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי שְׁנֵית לֵאמֹר מָה אַתָּה רֹאֶה וְאָמַר סִיר נְפוּחַ אֲנִי רֹאֶה וּפְנִי

מפני צפונה" סיר נפוח שהעשן שלו עולה לכיוון צפונה ועל זה אומר הקב"ה לירמיה "מִצְפוֹן תִּפְתַּח הָרְעָה עַל כָּל יִשְׂבֵי הָאָרֶץ".

חשבנו להקשות קושיה חזקה, הנבואה הראשונה של עץ שקד היא כנגד בית ראשון, כי זמן החניטה של השקד הוא עשרים ואחד ימים כנגד הימים מ"ז בתמוז עד ט' באב, אבל אם נספור את הימים נראה שיש מיום י"ז בתמוז עד ר"ח אב יש שלושה עשר יום ומר"ח אב עד ט' באב זה תשעה ימים ויחד יוצא עשרים ושניים ימים ולא עשרים ואחד. אם כך למה אומרים רבותינו שחניטת עץ השקד עשרים ואחד ימים הוא כנגד זמן חורבן בית המקדש מ"ז בתמוז עד ט' באב עשרים ואחד ימים, הרי זה כ"ב ימים ולא כ"א ימים?

אז אפשר לפרש ולקשור את דברי רבותינו הקדושים ולהוציא מפה יסוד עצום שמשתלב כפתור ופרח כפתור ופרח, בתורה הקדושה יש כ"ב אותיות חוץ מהאותיות הסופיות מנצפ"ך שהקב"ה הכניס אותן בהמשך. צריך לדעת שכל אות היא צינור לקב"ה ולכן ביודיו אומרים את התחנון ע"פ א' ב' א'שמנו ב'גדנו כדי לתקן את האותיות, כי כל אות יונקת את הכוח שלה מהשמיים. כל מה שהאדם התפלל באות א', הוא מוריד כוח לאות א' וכך בכל האותיות, להיפך אם אדם עושה רע באות א' הוא לוקח כוח מהאות א' וכן הלאה בשאר האותיות.

יודוע ששפת הקודש היא לא שפה כשאר השפות, המדרש אומר (ילקו"ש נח, רמז סב) שבדור הפלגה הקב"ה לקח שבעים מלאכים, שבעים שפות ושבעים מדינות, כאשר

כל מלאך ירים פתק של מדינה ושפה והוא יהיה אחראי על אותה מדינה ושפה, מלאך אחד יצא לו מרוקו ושפה ערבית, מלאך אחד יצא לו צרפת ושפה צרפתית. הקב"ה הרים גם פתק ויצא לו ארץ הקודש ולשון הקודש ועל זה נאמר "אַרְץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דָרַשׁ אֹתָהּ תִּמְיֵד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּהַ מְרֻשֵׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה" (דברים יא, יב) שזו ארץ ישראל.

מתי שיש מחלוקת בין המדינות או רואים פתאום שיש ריב בין מדינות, אומרים רבותינו הקדושים מתי שיש מחלוקת בין השבעים שרים של האומות למעלה מתחילות מחלוקות ומריבות בין המדינות למטה. מתי שמלאך אחד משמיד מלאך אחר, אז אותה מדינה נופלת, אם רואים מדינה שהתפרקה זה כי המלאך שלה התפרק למעלה ועל זה אומרים עושה שלום במרומינו הוא יעשה שלום עלינו כשבמרום יהיה שלום, אז גם למטה יהיה שלום.

וצריך לדעת שלכל מלאך שאחראי על מדינה יש יצר הרע שונה, אדם שנוסע לאמריקה היצר הרע שיש שם בעניין מסויים הוא יותר מכל מדינה אחרת וזו החולשה של אותה מדינה. אדם שנוסע לצרפת יש יצר הרע אחד שהוא יותר ממקומות אחרים. אדם בעל נפש גבוהה ונשמה חדה, כשנוסע למדינה מסוימת מרגיש פה היצר של עריות, מקום אחר היצר הרע של תאוות ממון, מקום אחר היצר הרע של חוצפה. מקום אחר יצר הרע של גסות. בכל מדינה יש את כל סוגי היצר הרע, אבל בכל מדינה יש יצר הרע בצורה חריגה ע"פ הטבעים והיצר שיש למלאך של אותה מדינה בשמיים.

מתי שבני ישראל יצאו ממצרים והמצרים טבעו בים, המלאך של מצרים היה מקטרג קשה הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, למה הם טובעים ואלה לא. עד שהתורה הקדושה אומרת (שמות טו, א) בני ישראל ראו "סוס וְרָכְבוּ רָמָה בַּיָּם" שואלים המפרשים למה נאמר סוס ורכבו צריך לומר סוסים ורוכביהם רמה בים כי המצרים באו עם מספר גדול של רכבים, אלא עונים מתי שבני ישראל ראו את שרו של מצרים טובע בים, סוס ורכבו רמה בים אז הבינו שניצחו את המלחמה, כי השר של מצרים טבע. מתי ששר אחד באומות העולם נופל, אז האומה הזו נופלת למטה, מתי שהשר חזק אז גם האומה חזקה בארץ.

אם כך כל הכ"ב אותיות א' ב' הן צינורות מהשמיים לארץ וזה משפיע להוריד כוח למטה. כך גם בפרקי שירה שקוראים בכל יום ראשון בק"ק "שובה ישראל" נותנים כוח למלאך שאחראי על כל דבר בבריאה, מתי שהמלאך נופל גם אותה בריאה שאחראי עליה נופלת.

על פי זה אפשר לפרש ולומר, אם נסתכל בדברות הראשונות בעשרת הדברות שמשה רבנו הוריד מהשמיים יש את כל האותיות חוץ מהאות ט', אומרת הגמרא (ב"ק נה.) אם האות ט' הייתה בלוחות והלוחות היו נשברים, אז היו אומרים ח"ו שכלתה טובה מישראל לכן הקב"ה לא שם בלוחות הראשונים את האות ט'.

ומובא בשו"ע (או"ח תקנט, ד) אין אומרים תחנון בתשעה באב, ואין נופלים על פניהם משום דמקרי מועד, כל שלושת השבועות האלה מ"ז בתמוז עד ט' באב אומרים תחנון, אבל בט' באב לא אומרים תחנון כי הוא נקרא יום חג

כמו שנאמר (איכה א, טו) "קרא עלי מועד" והגמרא בירושלמי אומרת (ברכות פ"ב, ה"ד) שיום זה נקרא מועד כי ביום זה נולד מלך המשיח.

אם כך, יש עשרים ושניים אותיות חוץ מהאות ט' שלא נשברה בלוחות הברית שהיא כנגד ט' באב ולכן זה עשרים ושניים ימים פחות יום ט' באב שנקרא מועד ולכן זה גם עשרים ואחד ימים.

אדם שמצטער וכואב על חורבן בית המקדש בונה את בית המקדש השלישי

הגמרא אומרת (מגילה ה:) ובקש לעקור תשעה באב ולא הודו לו רבי הקדוש, רבי יהודה הנשיא ביקש לדחות ט' באב שחל בשבת, שאותה שנה לא יצטרכו לצום בתשעה באב דחוי וחכמים לא קיבלו את דעתו של רבי הקדוש והשאירו את ההלכה שאם ט' באב חל בשבת דוחים את הצום למוצאי שבת ויום ראשון שצמים בהם את צום ט' באב. צריך להבין למה רבי הקדוש ביקש לדחות את הצום וחכמים לא קיבלו את דעתו של רבי הקדוש.

וידוע שרבי הקדוש היה מהצאצאים של דוד המלך שממנו תהיה הגאולה השלימה והיה ממשיך להחזיק בכתר המלוכה שלא יסור שבט מיהודה מבית דוד אפילו שבית המקדש לא היה קיים, אבל עדיין תמיד בני יהודה היו השולטים והמובילים בעם ישראל. רבי הקדוש בתור הנשיא של עם ישראל, היה גדול בתורה ובפרנסה והיה הפרנס של עם ישראל, ביקש לדחות את ט' באב שחל בשבת אבל חכמים לא הסכימו לדעתו של רבי ואמרו שכן

יצומו, אם כך מדוע רבי ביקש לדחות את הצום, מה הייתה סברתו של רבי ומה הייתה סברתם של חכמים ומדוע לא קיבלו את דעתו?

אלא צריך לדעת בכל התפיסה והראיה של צום ט' באב מה המהות של ט' באב. ט' באב הוא לא כמו כל הצומות שעם ישראל מצטער ומזכיר את המאורע של הדבר, אלא לצער של ט' באב ולעצבות על החורבן יש משמעות גדולה ביותר. מובא בנביא (זכריה ח, ט) "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת צוּם הַרְבִּיעִי וְצוּם הַחֲמִישִׁי וְצוּם הַשְּׁבִיעִי וְצוּם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית יְהוּדָה לְשִׂשׁוֹן וּלְשִׂמְחָה וּלְמַעֲדִים טוֹבִים וְהָאֲמַת וְהַשְּׁלוֹם אָהֲבוּ" אנחנו רואים שהנביא לא אומר צום ט' באב אלא צום החמישי. מדוע הוא אומר כך ולא צום ט' באב?

אלא צריך לדעת יסוד גדול, בית המקדש נחרב אבל הבנייה של בית המקדש היא על ידי העצב והצער שאנחנו מצטערים על חורבן בית המקדש, בית המקדש הראשון נבנה על ידי שלמה המלך במשך שבע שנים ואת הבית השני בנה הורדוס במשך שש שנים, שניהם בנו את הבית בקדושה וטהרה, שלמה המלך פרש מאשתו ולא שתה יין במשך שבע שנים. דוד המלך קנה את הקרקע לבית המקדש מארוונה היבוסי, היו אנשים שעבדו בלבנון וחתכו עצים, עשו הכנות רוחניות וגשמיות כדי לבנות את הבית גם ברוחניות וגם בגשמיות, כך בשני הבתים.

אבל הבית השלישי ירד בנוי ומשוכלל מהשמיים, ירד מוכן וכמו שדוד המלך אומר "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס" (תהלים קמו, ב) שהקב"ה בונה את ירושלים מיום ליום, בכל רגע הקב"ה בונה את ירושלים בלשון הווה, לא בנה

מלשון עבר. הקב"ה בונה את ירושלים על ידי הצער והכאב שאנו מצטערים ובוכים ומתאבלים על ירושלים שנחרבה, על ידי זה שבוכים ומתפללים ומצטערים על חורבן בית המקדש אנחנו בונים את ירושלים.

וכך הנביא אומר (ישעיה סב, ו-ז) "הַמְזַכְּרִים אֶת ה' אֵל דָּמִי לָכֵם. וְאֵל תִּתְּנוּ דָּמִי לֹו עַד יְכוֹנֵן וְעַד יִשִּׁים אֶת יְרוּשָׁלַיִם תְּהִלָּה בְּאָרְצָךְ" הצער והיגון שלנו על חורבן בית המקדש, בזה בכל יום אנו בונים את ירושלים. בית ראשון לקח לשלמה שש שנים לבנות, בית שני לקח להורדוס שבע שנים לבנות ואנו במשך אלפי שנים עוד בונים אותו על ידי הצער והכאב, המספד שאנו מצטערים ככה אנחנו בונים את הבית השלישי.

לכן בכל תפילת שמונה עשרה מזכירים את בניין בית המקדש, כל לילה יהודי ירא שמיים עושה תיקון חצות, חתן ברגע השמחה הגדולה שלו, אומר "אִם אֶשְׁחַךְ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁפַח יְמִינִי" (תהלים קלז, ה). בכל אבל ובכל בכי על חורבן הבית אנו בונים את ירושלים ואת הבית בשמיים, ומתי שהגאולה תבוא ונסיים לבנות את ירושלים למעלה על ידי הצער והכאב, אז ירושלים תרד בנויה ומשוכללת.

אם כך, ככל שהאדם מזכיר את החורבן ובוכה על החורבן הוא בונה יותר את ירושלים, מי שמנותק מהחורבן ולא חושב על החורבן, לא כואב על כאב השכינה והצער של ירושלים, הוא לא חלק מהבנייה של ירושלים ובניית בית המקדש. לכן מי שלא מצטער בחורבן הבית וחורבן ירושלים, גם לא יראה בשמחה של בנייתה כי כל המהות

של בניית ירושלים היא על ידי מסירות ואהבה ודבקות בקב"ה על בניין בית המקדש.

ומקשה רבנו האלשיך הקדוש על הפס' "אִפְרָיִם עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִעֲצֵי הַלְבָנוֹן. עֲמוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף רִפְיָתוֹ זָהָב מִרְקָבוֹ אֲרָגְמֹן תּוֹכוֹ רְצוֹף אֶהָבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם" (שה"ש ג, ט) מדוע את המקום המיוחד בית המקדש הקב"ה מבקש לבנות מכסף מזהב מדברים גשמיים, הרי זה דבר רוחני והיה צריך לבנות אותו מדברים רוחניים, אם כך מדוע בנו אותו מדברים גשמיים?

אלא עונה האלשיך הקדוש בגלל "תּוֹכוֹ רְצוֹף אֶהָבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם", אדם שאוהב את הנכסים שלו, את הכסף והזהב שלו, הוא מכניס בהם בתוך הדברים הגשמיים האלה את האהבה שלו. מתי שהאדם נותן את אותם דברים גשמיים, הוא נותן את האהבה שלו כי האהבה שלו נמצאת בתוך אותם דברים. כך מסביר האלשיך, הקב"ה רצה את האהבה של עם ישראל לכן אמר לעם ישראל לתת את הזהב והכסף כי בתוכם נמצאת האבה שלהם, שיתנו את האהבה שלהם לבית המקדש.

וזה מה שאומר הקב"ה "תָּנָה בְּנֵי לִבָּךְ לִי" (משלי כג, כו) שהאדם יתן לקב"ה את הלב שלו, והלב של האדם נמצא בכסף ובזהב, בדברים שהוא אוהב שמה נמצא הלב שלו. מתי שנתן את הכסף והזהב או הדברים הוא אוהב, הוא נתן את האהבה שלו. בבית המקדש הקב"ה רוצה את הרוחניות של האדם, את הדברים הגבוהים של האדם וזה נמצא בממון של האדם במה שעבד והצטער, במה שטרח ועמל שם נמצאת האהבה של האדם ואת זה הקב"ה ביקש.

בית ראשון ושני היו בזהב ובכסף ובדברים טובים, אבל בבית שלישי הקב"ה מצפה שנבנה וניתן מהכאב והצער שמצטערים על בית המקדש. כל בכי וצער שאנו בוכים ומצטערים אנחנו נותנים עוד אבן לבניית בית המקדש, אבל מתי שאנחנו שוכחים ולא מצטערים אנחנו מקלקלים ומחריבים את הבנייה של הבית השלישי. בבית ראשון ושני הקב"ה ביקש את הזהב והכסף כי שם בתוך הלב הייתה האהבה שלנו. בבית השלישי הבנייה היא על ידי הצער והכאב, העוגמת נפש אנחנו בונים את הבית השלישי. מי שבוכה ומצטער הוא בונה ומי שלא בוכה ומצטער לא בונה, מי שלא מזכיר את חורבן ירושלים הוא לא בונה ומי שמזכיר את חורבן ירושלים ועושה תיקון חצות ומצטער ומרגיש את צער השכינה וצער החורבן, הוא בונה את ירושלים ומי שלא, לא בונה.

לכן נכתב צום החמישי ולא ט' באב כי הכוח הולך על הצום, אם הצום נדחה מיום שבת לראשון, אז גם הכאב נדחה משבת ליום ראשון, לכן הנביא לא מזכיר את זה כט' באב אלא כצום החמישי, שהיום הזה של הכאב והצום שענינו את נפשנו בחמישה עינים הוא יחזור לשמחה. הבניה של הבית השלישי היא על ידי כאב שכואב לנו, על ידי מסירות ודבקות בהשם, ככה בונים את חורבן הבית.

על פי זה אפשר לבאר ולומר, רבי הקדוש היה אחד האנשים הקדושים שהיו לעם ישראל, הגמרא מספרת (כתובות ד.ד.) מתי שנפטר היה בערב שבת וכולם הלכו להלוויה שלו, הלוויה גדולה, בכי והספד גדול, יום לא פשוט לעם ישראל. כשחזרו כולם מהלוויה ראו שהיום

התארך והיה לכולם עוד זמן להתארגן ולהכין צרכי שבת, כי השבת כיבדה את רבי הקדוש שלא יהיה לאנשים ח"ו חילול שבת או לחץ בשבת, שיהיה לאנשים גם זמן ללכת לבכות ולהצטער על רבי וגם זמן להכין את עצמם לשבת כי רבי הקדוש קידש את השבת והשבת אצלו הייתה זמן מיוחד של דבקות והתעלות, של השגות עצומות באהבת השם.

הגדולה של רבי הקדוש הייתה שגם אם חל ט' באב בשבת, העבודה של שבת קודש לפעול ולבנות את בית המקדש גדולה ביותר ויש לשבת בלבד משמעות גדולה בבניית בית המקדש. אבל חכמים אמרו לא, הדורות ירודים וצריך את הצום ואת התענית, את הכאב כי זה מה שבונה את הבית. עבודה של שבת בדבקות והתעלות שאיתה אפשר לבנות את הבית מתאימה רק לאנשים ברמה ובמעלה כמו של רבי הקדוש. לכן לא קיבלו את דעתו של רבי הקדוש שאם חל ט' באב בשבת, לא צריך לדחות את הצום כי הבניין של בית המקדש השלישי היא רק על ידי כאב וצער גדול.

האדם צריך לדעת יסוד גדול, כל המהות של בניין בית שלישי זה רק על ידי כאב, על ידי צום ואבלות שהאדם אבל על חורבן הבית. אדם ששלושת השבועות עוברים עליו כמו שלושת שבועות רגילים והוא לא שם לב בכלל שזה זמן קשה של חורבן הבית, הוא לא שם לב שהוא לא צריך לאכול בשר בימים האלה בגלל חורבן בית המקדש. הוא לא שומר על הכללים של האבלות בימים אלו, אז אין לו חלק בבניית בית המקדש השלישי. לכן זמן בין המצרים

קשה ומידת הדין מתוחה עליו כי בזמן הזה שבונים את הבית, הוא לא בונה את הבית, אין לו חלק ושותפות בבנייה של בית המקדש.

האדם צריך להשתדל בכל כוחו בימים האלה לבנות את ירושלים שנזכה לנבואת הנביא ישעיה (ישעיה נו, ז)
"וְהִבְיֵאוּתִים אֶל הַר קֹדֶשׁ וְשִׁמְחֹתִים בְּבֵית תְּפִלְתִּי, עוֹלְתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכֹל הָעַמִּים" ועל יד שהאדם יתאבל ויצטער על חורבן הבית כך בונים. לכן לא כתוב ט' באב, כי צום החמישי, הצום והכאב של ט' לחודש זה עתיד להתבטל אחרי שיבנה בית המקדש מכל הבכי והצער שלנו.

———— • ————